

CHUYẾN CÔNG DU HÒA BÌNH LỊCH SỬ CỦA TT TRUMP.

*Vài Tin Tức Cộng Đồng Và Kính Chuyển Tin Thế Giới Đó Đây Theo
Dòng Thời Sự - Lê Văn Hải*

Tin đang được cả thế giới hoan nghênh. mừng rỡ và chú ý: Lịch sử và ý nghĩa của chuyến công du hòa bình do TT Trump dẫn đầu. Bước khởi đầu tiềm năng đầy hy vọng cho một trật tự mới tại Trung Đông! Thủ Đô Tel Aviv, 12 tháng 10, 2025 -Với không khí nghi lễ trọng thể và niềm kỳ vọng toàn cầu, Israel đã chính thức chuẩn bị đón tiếp Tổng thống Hoa Kỳ Donald J. Trump tại Sân bay quốc tế Ben Gurion vào sáng sớm ngày 13 tháng 10, trong một chuyến công du được cả thế giới dõi theo với niềm tin vào viễn cảnh hòa bình mới cho Trung Đông.

<!>

Tại trung tâm Jerusalem, người dân đi qua những lá cờ Hoa Kỳ và Israel tung bay, như dấu hiệu cho sự hòa quyện lịch sử giữa hai quốc gia trong thời khắc chuyển mình. Một thảm đỏ dài khoảng 160 foot đã được trải tại khu nghi lễ, phía trước bức dành cho báo chí và phóng viên quốc tế. Vào lúc 11 giờ sáng (giờ địa phương; 4 giờ sáng EDT), tiếng kèn khai lễ vang

lên, đánh dấu khoảnh khắc Tổng thống Trump bước vào Knesset — quốc hội Israel — nơi sẽ diễn ra phiên họp đặc biệt.

Phiên họp được triệu tập nhằm vinh danh Tổng thống Trump — nhân vật trung gian trong thỏa thuận ngừng bắn và trao đổi con tin giữa Israel và Hamas — có sự tham dự của Chủ tịch Quốc hội Amir Ohana, Lãnh đạo phe đối lập Yair Lapid và Thủ tướng Benjamin Netanyahu. Sau đó, Tổng thống Hoa Kỳ sẽ có bài phát biểu đánh dấu một bước ngoặt ngoại giao hiếm có.

Trước đó, chỉ có ba vị Tổng thống Mỹ từng có vinh dự phát biểu trước Knesset: Jimmy Carter (1979), Bill Clinton (1994), và George W. Bush (2008). Với chuyến thăm lần này, ông Trump trở thành vị Tổng thống thứ tư được Israel long trọng đón tiếp tại nhà lập pháp tối cao.

Một trong những điểm nhấn quan trọng nhất của chuyến công du là việc các bên đã hoàn tất việc trao đổi 20 con tin Israel còn sống — những người bị Hamas bắt giữ kể từ vụ tấn công ngày 7/10/2023 — đổi lấy việc Israel thả hàng nghìn tù nhân Palestine, như là giai đoạn khởi đầu cho một lệnh ngừng bắn mới.

Trong bài diễn văn trước quốc hội Israel, Tổng thống Trump đã ca ngợi đây là “bình minh lịch sử của Trung Đông mới,” đồng thời nhấn mạnh rằng thời khắc này sẽ được các thế hệ mai sau ghi nhớ như nơi “mọi thứ bắt đầu thay đổi. Ông khẳng định rằng thỏa thuận vừa đạt được là sự chấm dứt “cơn ác mộng đau đớn” đối với cả Israel và Palestine, mở ra cơ hội xây dựng hòa bình bền vững bền

Ngay sau bài phát biểu tại Jerusalem, ông Trump đã tới Ai Cập để chủ trì Hội nghị thượng đỉnh hòa bình tại Sharm el-Sheikh cùng với Tổng thống Ai Cập Abdel Fattah el-Sisi, với sự tham gia của hơn 20 quốc gia. Hội nghị đặt mục tiêu cụ thể cho việc tái thiết Gaza, an ninh khu vực và hợp tác quốc tế trong giai đoạn hậu chiến. Tại đây, lãnh đạo nhiều quốc gia đã ký “Tuyên bố Trump vì Hòa bình và Thịnh vượng Bền vững,” cam kết đồng hành trong việc thực hiện giai đoạn tiếp theo của tiến trình hòa bình Trung Đông.

Toàn cầu — từ các trung tâm báo chí Washington, London, Paris, Dubai cho đến Jerusalem, Doha và Cairo — đều dõi theo sự kiện này với sự phấn khởi và hy vọng. Các bình luận viên quốc tế đánh giá đây không chỉ là chuyến thăm mang tính biểu tượng, mà là bước khởi đầu tiềm năng cho một trật tự mới tại Trung Đông.

Tuy nhiên, bên cạnh những lời tán dương vang dội, giới chuyên gia cũng cảnh báo về tính dễ vỡ của thỏa thuận hòa bình, khi nhiều vấn đề cơ bản

như cấu trúc chính quyền Gaza, vai trò của Hamas sau hòa bình, quyền kiểm soát biên giới và đảm bảo an ninh vẫn chưa được giải quyết triệt để.

LỜI CHIA BUỒN THƯƠNG TIẾC

Chúng tôi, là những Chiến Hữu, cùng chung hoạt động với Người Đã Khuất một thời, vô cùng bàng hoàng và thương tiếc khi hay tin:

Chiến Hữu Giuse HOÀNG TRỌNG ĐỨC

Đã được Chúa gọi về Nhà Cha ngày 5 tháng 10 năm 2025

Tại San Jose, California, Hoa Kỳ.

Hưởng thọ 75 tuổi.

Chiến hữu Đức là một người Anh đáng kính, một đồng đội gương mẫu, luôn tận tụy trong mọi sinh hoạt cộng đồng và tràn đầy tình “huynh đệ chi binh.”

Anh từng đảm nhiệm chức vụ Tổng Thư Ký Liên Hội Cựu Quân Nhân QLVNCH Bắc California, và là một tấm gương sáng về tinh thần phục vụ không mệt mỏi, luôn góp phần xây dựng và gắn kết cộng đồng người Việt nơi hải ngoại.

Sự ra đi của Chiến hữu Đức, để lại niềm thương tiếc vô vàn cho toàn thể anh em chiến hữu, bằng hữu, và những người từng được anh giúp đỡ, yêu mến.

Nguyện cầu linh hồn Giuse Hoàng Trọng Đức, được Thiên Chúa đón nhận vào cõi vĩnh hằng, được an nghỉ trong bình an và ánh sáng Nhan Thánh Chúa.

Thành kính phân ưu và chia sẻ niềm đau buồn sâu sắc này đến cùng tang quyến và toàn thể gia đình.

Thay mặt các Chiến Hữu trong Ủy Ban Thúc Đẩy Xây Dựng Tượng Đài Chiến Sĩ Việt & Mỹ – San Jose

Người Linh Lê Văn Hải

TIN BUỒN CỘNG ĐỒNG, SAN FRANCISCO: PHỤ NỮ GỐC VIỆT BỊ TÌNH NGHI GIẾT CHỒNG CON, RỒI TỰ TỬ! SAU KHI LÀM ĂN THẤT BẠI!

-San Francisco (12 Tháng Mười, 2025) – Một phụ nữ gốc Việt được cho là đã sát hại chồng và hai con gái trước khi tự tử, sau khi rơi vào khủng hoảng tài chính vì kinh doanh thất bại và nợ nần chồng chất, theo tin của SFGATE và San Francisco Chronicle.

Chiều Thứ Tư tuần qua, cảnh sát San Francisco phát hiện bốn người tử vong tại căn nhà trên đường Monterey, khu Westwood Park. Cơ quan giáo nghiệm xác định các nạn nhân gồm bà Paula Trương (52 tuổi), ông Thomas Ocheltree (57 tuổi) – chồng bà, và hai con gái Alexandra (12 tuổi) cùng Mackenzie (9 tuổi).

Cảnh sát được gọi đến sau khi ông Robert Ocheltree, em trai của nạn nhân nam, không thể liên lạc với anh mình trong nhiều ngày. Khi đến kiểm tra, ông phá cửa vào và phát hiện cả bốn người đã chết: ông Thomas và hai con gái nằm trên giường, còn bà Paula treo cổ trong garage.

Hiện vụ việc được xem là “đáng nghi ngờ,” nhưng cảnh sát chưa chính thức xác nhận đây là vụ án mạng–tự sát. Giáo nghiệm tử thi và phân tích độc chất đang được tiến hành để xác định nguyên nhân tử vong.

Khủng hoảng tài chính và nợ nần chồng chất

Theo SFist, bà Paula từng là một nữ doanh nhân gốc Việt được xem là năng động và tận tụy. Bà cùng chồng từng điều hành hệ thống Orbit Coffee, nổi tiếng với cà phê đá Việt Nam, và một cửa hàng rượu cao cấp trên đường Monterey. Tuy nhiên, các cơ sở này lần lượt đóng cửa trong những năm gần đây vì thua lỗ.

Hồ sơ tài chính cho thấy, tính đến năm 2019, bà Paula vay tổng cộng hơn \$2.7 triệu, bao gồm \$500,000 từ cá nhân. Đến cuối năm 2024, căn nhà họ mua từ 11 năm trước bị xiết nợ và bán lại với giá \$2.05 triệu. Ngoài ra, bà còn bị tòa án buộc trả hơn \$18,000 tiền nợ thẻ tín dụng cho Discover Bank.

Một người làm thuê cho biết từng làm việc với bà Paula hơn 15 năm, mô tả bà là “người làm việc tận tâm và từng rất thành công,” song khó khăn kinh tế sau đại dịch khiến bà không thể duy trì công việc kinh doanh.

Hàng xóm cho biết thùng rác nhà bà Paula vẫn được kéo ra lề đường nhưng không được mang vào suốt nhiều ngày, điều khiến họ nghi ngờ có điều bất thường.

HOAN HÔ CẢNH SÁT SAN JOSE HỮU HIỆU: BẮT THÊM MỘT NGHI CAN THỨ TÁM! TRONG VỤ CƯỚP TẠO TỶ TIỆM VÀNG KIM HƯNG!

-San Jose (9 Tháng Mười, 2025) – Cảnh sát San Jose vừa bắt giữ nghi can thứ tám trong vụ cướp tảo tợn tiệm vàng Kim Hưng Jewelry, theo thông cáo báo chí công bố hôm Thứ Năm.

Nghi can mới bị bắt là Julian Gacutan, 19 tuổi, cư dân Oakland. Theo cơ quan điều tra, Gacutan bị bắt hôm 3 Tháng Mười với sự hỗ trợ của Sở Cảnh Sát San Ramon, và hiện bị giam tại nhà tù quận Santa Clara với cáo buộc ăn cướp có vũ trang.

Phụ tá cảnh sát trưởng Brian Shab tuyên bố:

“Như tôi từng nói: kẻ phạm tội có thể trốn, nhưng không thể thoát. Chúng tôi sẽ tiếp tục truy tìm cho đến khi mọi nghi can phải chịu trách nhiệm.”

Thị Trưởng Matt Mahan ca ngợi nỗ lực của cảnh sát San Jose, nói rằng “mỗi vụ bắt giữ là một bước tiến trong việc bảo vệ an toàn cho cộng đồng và doanh nghiệp.”

Trước đó, hôm 3 Tháng Mười, cảnh sát đã bắt bảy nghi can khác, thu giữ một khẩu súng, băng đạn, nhiều viên đạn và “một lượng lớn” chất nghi ma túy.

Vụ cướp xảy ra chiều 5 Tháng Chín tại tiệm vàng Kim Hưng Jewelry trên đường Aborn Road. Ít nhất 15 tên bị mặt mặc đồ đen đã lao xe vào cửa tiệm, dùng búa và súng tấn công ông Sao Bùi, 88 tuổi, chủ tiệm, khiến ông bị thương phải nhập viện. Cảnh quay từ camera cho thấy nhóm cướp hành động trong chưa đầy một phút, rồi tẩu thoát trên nhiều xe khác nhau.

Vụ án gây phẫn nộ trong cộng đồng người Việt tại San Jose, nhiều người kêu gọi chính quyền có biện pháp mạnh để bảo vệ các cơ sở thương mại Á Châu, vốn liên tục là mục tiêu của tội phạm trong thời gian gần đây.

Lời Cảm Ơn Từ Văn Thi Sĩ Yên Sơn, Khách Quý Từ Texas, Đã Cùng Ca Hát Sinh Hoạt Chung Với VTLV, Trong Chiều Văn Nghệ “Em Không Nghe Mùa Thu” Rất Thành Công, Trên Cả Hàng Trăm Khách Tham Dự, Quán Không Còn Một Chỗ Trống!

Tôi đã nghe đất trời cao tiếng hát

Thung Lũng Hoa Vàng chào đón Mùa Thu

-Mùa Thu năm nay đã về trên Thung Lũng Hoa Vàng. Mùa Thu đã về với những tâm hồn yêu văn học nghệ thuật. Và đặc biệt Mùa Thu đã về với Văn Thơ Lạc Việt.

Văn Thơ Lạc Việt (VTLV) suốt hơn 35 năm qua luôn giữ vững ngọn lửa nhiệt huyết trong việc "bảo tồn văn hoá, ngôn ngữ Việt", đã trở thành nhịp cầu kết nối hội viên không chỉ ở Bắc California mà còn lan rộng đến nhiều tiểu bang trên nước Mỹ. Từ những ngày đầu thành lập cho đến nay, sự phát triển mạnh mẽ của VTLV luôn gắn liền với sự cống hiến hết mình của những người lãnh đạo tâm huyết và các anh chị em nghệ sĩ, những người không quản ngại khó khăn để duy trì và phát triển tinh thần văn học nghệ thuật trên quê hương thứ hai.

Và hôm nay, trong buổi chiều đặc biệt này, tôi xin được bày tỏ lòng cảm ơn chân thành và sâu sắc đến anh Hội trưởng, cựu KQ Lê Văn Hải - một người luôn tận lòng hết sức với những sinh hoạt xã hội trong Cộng Đồng Người Việt tại San Jose, anh Thái Phạm, một thành viên nòng cốt, đa năng của hội, TS Nguyễn Hồng Dũng, tiếng nói và cũng là linh hồn của văn đàn, cùng toàn thể Văn Thi Hữu Văn Thơ Lạc Việt đã dành cho tôi nhiều ưu ái trong việc đón tiếp nồng hậu, thân tình. Đặc biệt, trong dịp này, tôi xin đốt một nén tâm hương gửi về anh Chinh Nguyên, một cựu chiến hữu Không Quân hiền hoà, một cựu Hội Trưởng có nhiều cống hiến cho Văn Thơ Lạc Việt.

Buổi sinh hoạt chiều hôm nay, với chủ đề “Em Không Nghe Mùa Thu”, đã diễn ra trong không khí ấm cúng, thân tình tại Cà Phê Lovers, một địa điểm quen thuộc trên đường Capitol Expressway. Hội viên và khách mời cả hơn trăm người được chiêu đãi các thức uống và phần xỏ sổ lấy hên vui nhộn. Buổi tổ chức là một cơ hội để mọi người đến gần nhau hơn qua những câu ca, điệu điệu nhạc, và tình cảm chân thành. Những lần tổ chức trước, tại các quán cà phê ấm cúng này hay tại Câu Lạc Bộ Mây Bốn Phương, tất cả đều ghi dấu trong trái tim của những người tham dự. Và lần này, buổi tổ chức truyền thống lần thứ 6 đã tiếp tục là một minh chứng sống động cho sức sống mạnh mẽ và tinh thần yêu mến văn hóa dân tộc mà VTLV luôn quyết tâm bảo tồn.

Không thể không nhắc đến sự đóng góp của rất nhiều anh chị em nghệ sĩ, đặc biệt là Nhóm Sài Gòn Nhớ và Nhóm Tuổi Trẻ Hải Ngoại, những người đã luôn đồng hành cùng VTLV, giúp tạo nên một buổi chiều hòa quyện thơ, nhạc, tình người, và cả tiếng cười, làm nên một không gian đậm đà hương thu.

Một lần nữa, xin cảm ơn tất cả các anh chị em đã dành thời gian và nhiệt huyết cho buổi tổ chức. Cảm ơn sự nhiệt thành và sự đón tiếp nồng hậu của các anh chị trong Văn Thơ Lạc Việt đã giúp buổi sinh hoạt này trở thành một kỷ niệm khó phai trong lòng mỗi người chúng ta.

Chúc cho Văn Thơ Lạc Việt ngày càng vững mạnh, phát triển và luôn là ngọn lửa giữ gìn và lan tỏa văn hóa Việt. Rất lấy làm tiếc đã không gặp được các thành viên nồng cốt thân mến khác của VTLV đã vắng mặt vì những lý do gia đình bất khả kháng. Cảm ơn và hẹn gặp lại!

Trân trọng,

Yên Sơn

Tin Quốc Tế Đó Đây

Tuần Lễ Nobel 2025

-Tuần vừa qua cũng được gọi là “Tuần lễ Nobel 2025” làm nổi bật những công trình đột phá khoa học cũng như những tiếng nói đấu tranh vì tự do, dân chủ.

Mở đầu là giải Nobel Y học, trao cho Mary E. Brunkow, Fred Ramsdell và Shimon Sakaguchi ngày 6/10/2025, vì khám phá vai trò then chốt của các tế bào T điều hòa trong “miễn dịch ngoại vi”.

Tiếp đó, ngày 7/10, giải Nobel Vật lý vinh danh John Clarke, Michel Devoret và John Martinis với các thí nghiệm xác thực hiệu ứng cơ lượng tử trên hệ thống có kích thước vĩ mô (mạch siêu dẫn, hiệu ứng Josephson...), mở đường cho các ứng dụng trong điện toán lượng tử.

Ngày 8/10, giải Nobel Hóa học được trao cho Susumu Kitagawa, Richard Robson và Omar Yaghi nhờ phát triển “khung kim loại – hữu cơ” (MOF) vật liệu có cấu trúc lỗ rỗng lớn, giúp thu nước từ không khí, hấp thụ CO₂ và lưu giữ các chất khí độc hại.

Ngày 9/10, giải Nobel Văn học thuộc về nhà văn László Krasznahorkai của Hung Gia Lợi với các tác phẩm và phong cách sáng tác lạ thường, đầy ám ảnh, được đánh giá là “tái khẳng định sức mạnh của nghệ thuật giữa cơn hoảng loạn tận thế”. Một số độc giả Việt Nam có lẽ đã biết đến nhà văn qua tác phẩm đầu tay của ông, Satantango, được chuyển thể sang tiếng Việt bởi dịch giả Giáp Văn Chung thực hiện. Từ thủ đô Budapest của Hung Gia Lợi, Dịch giả Giáp Văn Chung cho biết thêm:

“Từ lâu tôi đã dự báo là ông Krasznahorkai sớm muộn cũng nhận được giải Nobel. Do đó, tôi đã bỏ nhiều công sức dịch ra tiếng Việt hai tác phẩm có thể nói là quan trọng bậc nhất của ông tiểu thuyết Satan Tango – Vũ Điệu Quỷ Satan do Nhã Nam ân hành năm 2022 và tiểu thuyết Chiến tranh và Chiến tranh cũng do Nhã Nam và Nhà xuất bản văn học ấn hành năm 2017. Đây là các tác phẩm hậu hiện đại nặng ký và khế khá kén bạn đọc. Xin trân trọng giới thiệu để bạn đọc trong nước có thể tiếp cận với một tác giả được coi là quái kiệt của văn học Hung Gia Lợi.

Ông được xem là nhà văn hậu hiện đại với chủ đề u tối và bi quan, khám phá sự khủng hoảng tâm linh, sự sụp đổ xã hội, sự cô đơn, văn phong của ông mang nhiều tính cô đơn, trừu tượng, nhiều khi không tưởng. Câu văn ông thường dài lê thê, nhiều mệnh đề dồn dập trùng lặp lên nhau, có cấu trúc phức tạp tạo cảm giác dồn nén liên tục u ám có tính nội tâm mạnh.

Được coi là cây bút lớn đặc sắc của văn học Trung Âu đương đại, đặc biệt cách nhìn vào sự sụp đổ hỗn loạn của xã hội và tính cách của con người trong những bối cảnh khắc nghiệt. Văn phong độc đáo của ông ảnh hưởng mạnh đến cách người đọc cảm nhận thời gian, không gian và tâm trạng gây thách thức nhưng cũng rất sâu sắc trong trải nghiệm văn học. Các tác phẩm của ông còn mang tính dự báo tiên tri về tương lai của thế giới và xã hội.

Các nhà phê bình coi ông sánh ngang với với các tác giả lớn của thế kỷ 20 như Kafka, Thomas Bernhard, Herman Melville nhưng ông vẫn giữ được đặc trưng và cá tính riêng biệt. Do đó, ông có sức ảnh hưởng lớn tới các tác giả nhất là các tác giả trẻ đặc biệt ở các nước phương Tây”.

Tuần lễ Nobel khép lại vào ngày 10/10 với giải Nobel Hòa bình được trao cho bà Maria Corina Machado, Chính trị gia thuộc phe đối lập của Venezuela. Bà được vinh danh vì đã kiên trì đấu tranh cho dân chủ giữa áp lực đàn áp chính quyền. Việc trao giải này được cho là thể hiện độc lập và sức nặng đạo đức trong lựa chọn của Ủy ban Nobel, đặc biệt khi có nhiều áp lực chính trị từ phía Hoa Kỳ, đối với giải thưởng mà ông Donald Trump luôn khao khát được nhận.

Tin Vui! Hưu Chiến Do Thái-Hamas: Gần 200.000 Người Trờ Về Miền Bắc Gaza!

(Hình AP - Abdel Kareem Hana: Người Palestines chạy nạn chiến tranh đang trở về tại thành phố Gaza đổ nát, ngày 11/10/2025.)

-Kể từ khi lệnh hưu chiến giữa Do Thái và Hamas có hiệu lực ngày 10/10/2025, gần 200.000 người Palestine, tị nạn ở miền Trung, đã trở về miền Bắc dải Gaza, một số khác trở về Khan Younes ở miền Nam. Về phía Do Thái, Thủ tướng Netanyahu hy vọng có thể kỷ niệm “Ngày vui toàn quốc” vào tối 13/10, khi tất cả các con tin bị giam ở Gaza trở về.

Các nhà báo của thông tấn xã AFP có mặt tại Gaza cho biết rất nhiều người đi bộ dọc đường Al-Rashid gần Nusseirat ở miền trung dải Gaza,

hướng về thành phố Gaza ở phía Bắc. Lực lượng Phòng vệ Dân sự Palestine nói rằng Do Thái đã rút khỏi nhiều khu vực ở thành phố Gaza, cũng như ở Khan Younes. Nhiều khu vực vẫn còn “vô cùng nguy hiểm” cho thường dân, theo cảnh báo của quân đội Do Thái. Theo giai đoạn 1 của Thỏa thuận, Do Thái tái bố trí điểm tập kết và tiếp tục kiểm soát khoảng 53% dải Gaza.

Một điểm khác trong giai đoạn 1 là trao đổi 20 con tin còn sống và hài cốt của 28 người với gần 2.000 người Palestine bị giam giữ ở Do Thái. Ngày 10/10, Do Thái công bố danh sách 250 tù nhân “vì lý do an ninh” sẽ được thả, phần lớn có liên hệ với đảng Fatah của Tổng thống Palestine Mahmoud Abbas, và 63 người liên quan tới Hamas. Tuy nhiên, không có bất kỳ ai trong danh sách yêu cầu của Hamas, như Marwan Barghouti.

Nhiều người sắp được trả tự do từng tham gia phong trào Intifada lần thứ hai và những vụ khủng bố đẫm máu ở Do Thái trong thời gian diễn ra phong trào nổi dậy trên của người Palestine. Trả lời thông tin viên Đài Phát Thanh Quốc Tế Pháp (RFI), một số người ở Tel Aviv thừa nhận “không dễ dàng gì bởi vì mỗi người trong số họ đều giết người Do Thái. Nhưng việc trả tự do cho họ sẽ cho phép các con tin trở về. Sau đó, chúng tôi có thể bắt đầu hàn gắn đất nước”.

Tổng thống Hoa Kỳ Donald Trump thông báo sẽ đến Ai Cập và Do Thái vào Chủ Nhật (12/10). Ông đã giành được thắng lợi ngoại giao đầu tiên trong quá trình tái lập hòa bình cho Gaza. Tuy nhiên, kế hoạch gồm 20 điểm mới chỉ ở giai đoạn 1. Giai đoạn 2 được cho là khó khăn hơn nhiều do bất đồng giữa Do Thái và Hamas, như giải giáp phong trào vũ trang Hồi giáo, vấn đề tị nạn của các chiến binh Hamas, tiếp tục kế hoạch rút quân Do Thái theo từng chặng khỏi dải Gaza. Cho đến nay, Hamas chưa phản ứng về yêu cầu giải giáp, nhưng vẫn kêu gọi Do Thái rút quân ra khỏi Gaza.

Ai Cập và Mỹ Tổ Chức Thượng Đỉnh Hòa Bình, Hàng Cứu Trợ Chuẩn Bị Vào Gaza Trên Diện Rộng

(Hình AP: Cờ của các quốc gia tham gia tại một hội nghị thượng đỉnh do chính phủ Ai Cập tổ chức nhằm chúc mừng việc ký kết Thỏa thuận Ngừng bắn Do Thái-Hamas, tại thành phố Sharm el-Sheikh, Ai Cập, ngày 12 tháng 10 năm 2025.)

-Theo Thỏa thuận Ngừng bắn giữa Do Thái và Hamas, có hiệu lực từ ngày 10/10/2025, hàng cứu trợ nhân đạo bắt đầu được đưa vào dải Gaza ngày 12/10. Hàng trăm xe vận tải chất đầy hàng đã đến cảng El-Arish của Ai Cập, sau đó đi qua thành phố Rafah để tiến tới cửa khẩu Kerem Shalom hiện do Do Thái kiểm soát và tiến vào Gaza. Song song với hoạt động cứu trợ, Ai Cập cùng với Hoa Kỳ sẽ tổ chức “Thượng đỉnh hòa bình” vào ngày 13/10.

Phát ngôn viên của Cơ quan của Liên Hiệp Quốc về Cứu trợ Người tị nạn Palestine (UNRWA) cho hãng tin Al Jazeera của Qatar biết UNRWA có sẵn 6.000 xe vận tải chờ chuyển hàng cứu trợ từ các kho ở Ai Cập và Jordan, cùng với mạng lưới 12.000 nhân viên tại Gaza vẫn hoạt động trong suốt 2 năm chiến tranh. Thành phố cảng El-Arish nằm ở phía Bắc bán đảo Sinai, được chọn làm điểm xuất phát vì cách dải Gaza chỉ khoảng 50 cây số. Thông tin viên Alexandre Bucciatti của Đài Phát Thanh Quốc Tế Pháp (RFI) tại thủ đô Cairo cho của Ai Cập biết thêm:

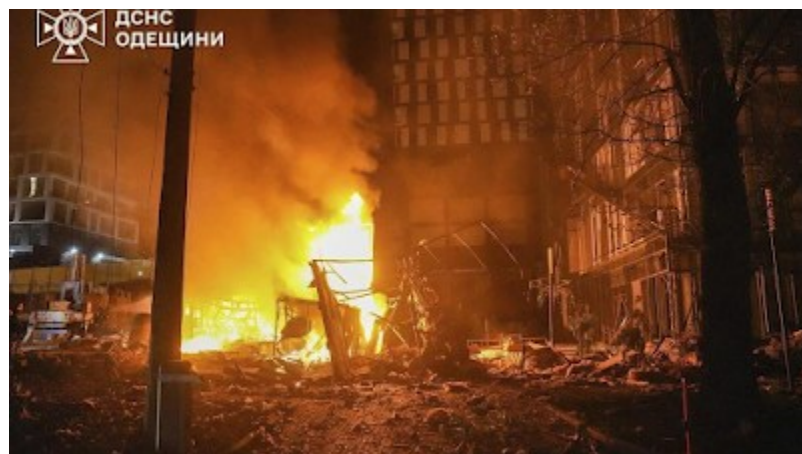
“Ngày 11/10/2025, thành phố El-Arish chuẩn bị những đợt giao hàng cứu trợ nhân đạo ở quy mô lớn cho dải Gaza. Hơn 600 xe vận tải đã được chất hàng hoặc đang được chuẩn bị. Hội Trăng Lưỡi Liềm Đỏ Ai Cập chịu trách nhiệm vận chuyển lương thực, thuốc men, lều, nhà tiền chế cũng như chất đốt và bình ga.

Nhiều xe ủi và máy móc xây dựng chờ tín hiệu để tiến vào dải Gaza, dọn dẹp đường và chuẩn bị đất để xây trại tị nạn và bệnh viện dã chiến. Vài chục xe cứu thương cũng chờ ngay gần thành phố Rafah (gần biên giới với Gaza) để di tản những người Gaza bị thương hoặc bị bệnh đến các bệnh viện ở Ai Cập hoặc ở ngoại quốc. Nhiều máy bay chất đầy hàng cứu trợ cũng đã tới phi trường El-Arish. Trong khi chờ đợi chiến dịch lớn, vài chục xe vận tải vẫn chỉ được giao số hàng cứu trợ ít ỏi cho Gaza”.

Tổng thống Ai Cập Abdel Fattah al-Sissi và đồng nhiệm Hoa Kỳ Donald Trump đồng chủ trì “Thượng đỉnh Hòa bình” tại thành phố Charm el-Cheikh chiều 13/10/2025. Theo thông cáo của phủ Tổng thống Ai Cập, “lãnh đạo của hơn 20 nước” tham gia sự kiện “nhằm chấm dứt chiến tranh ở dải Gaza, tăng cường nỗ lực thiết lập hòa bình và ổn định ở Trung Đông và mở ra trang mới cho an ninh và ổn định trong vùng”.

Theo thông tấn xã AFP, phát ngôn viên Liên Hiệp Quốc xác nhận Tổng Thư ký Antonio Guterres đến tham dự. Đại diện cho Liên Hiệp Âu Châu là Chủ tịch Hội Đồng Âu Châu Antonio Costa. Quốc vương Jordan, Tổng thống Pháp, các Thủ tướng Ý Đại Lợi, Anh Quốc, Tây Ban Nha... sẽ tham gia. Phía Hamas thông báo sẽ không tham gia lễ ký chính thức Thỏa thuận mà để các nhà trung gian Qatar và Ai Cập đại diện. Thủ tướng Do Thái cũng không cho biết rõ liệu có tham gia thượng đỉnh hòa bình hay không.

Nga Hủy Diệt 60% Cơ Sở Khí Đốt của Ukraine

(Hình AP: Oanh kích Nga tại thành phố cảng Odessa, Ukraine, ngày 7/10/2025.)

-Đêm 10/10/2025, rạng sáng 11/10, nhiều cơ sở năng lượng và dân sự thuộc tỉnh miền Nam Odessa bị tấn công. Nhiều khu vực bị mất điện. Sáng 11/10, Tổng Công ty Năng lượng Ukraine (DTEK) cho biết khôi phục được điện cho hơn 240.000 ngôi nhà. Kiev kêu gọi đồng minh cung cấp khẩn cấp các vũ khí phòng thủ và tấn công tầm xa trong bối cảnh, Nga tấn công ồ ạt lĩnh vực năng lượng, đặc biệt là khí đốt tại Ukraine đầu tháng 10/2025.

Theo hãng tin Bloomberg, hôm 9/10, dẫn lại nguồn tin chính thức, theo đó, tổng số cơ sở khí đốt của Ukraine bị phá hủy lên đến 60%. Theo Tổng Giám đốc cơ quan Khí đốt Quốc gia Naftogaz, cuộc tấn công với phi đạn-đạn đạo và drone đêm 3 qua ngày 4/10 tại 2 tỉnh Kharkiv và Poltava, là “đợt tấn công ồ ạt nhất và tàn khốc nhất kể từ đầu cuộc xâm lăng quy mô lớn”, tháng 2/2022. Ngày mùng 5, thêm một đợt tấn công nhắm vào các cơ sở dự trữ khí đốt. Ngày 08, Tổng thống Ukraine cho biết, kể từ đầu tháng 10, Nga oanh kích tổng cộng 160 lần nhắm vào các tổ hợp năng lượng tại nhiều tỉnh miền Đông-Bắc Ukraine.

Trong 3 mùa Đông chiến tranh trước đó, quân đội Nga chủ yếu tấn công quy mô lớn nhắm nhiều hơn vào các lưới điện và các nhà máy nhiệt điện của Ukraine. Mạng lưới khí đốt được coi là có khả năng chống chịu tốt hơn lưới điện, vì cơ sở hạ tầng phần lớn nằm sâu trong lòng đất. Sau mùa đông năm 2024, khoảng 40% sản lượng khí đốt bị tổn thất. Đến tháng 4/2025, cơ quan khí đốt quốc gia Ukraine Naftogaz cho biết khôi phục được một nửa sản lượng bị mất. Naftogaz cung cấp 80% tổng sản lượng khí đốt của Ukraine.

Tổng thống Volodymyr Zelensky kêu gọi các đồng minh đáp trả bằng các biện pháp cụ thể đối với các cuộc tấn công quy mô lớn của Nga nhắm vào các cơ sở năng lượng của Ukraine trong đêm và gây ra tình trạng mất điện nghiêm trọng ở chín tỉnh, bao gồm cả Kiev.

Hôm 10/10, Tổng thống Ukraine, ông Volodymyr Zelensky thông báo phái đoàn Ukraine sẽ đến Hoa Kỳ tuần tới, để đàm phán mua vũ khí, đặc biệt là

hệ thống phòng không Himars, và bộ phóng phi đạn chiến thuật tầm xa ATACMS.

Cũng hôm 10/10, Bộ Quốc phòng Anh thông báo, hàng trăm phi đạn phòng không hạng nhẹ đa năng LMM, đã được cấp cho Kiev, 5 tháng sớm hơn dự kiến. Phi đạn LMM, nặng 13 kg, có tầm bắn 6 cây số. Bộ Quốc phòng Anh cũng cho biết Ukspecsystems, công ty sản xuất drone lớn nhất của Ukraine, sẽ đầu tư hơn 229 triệu Euro, tại hai cơ sở sản xuất ở Anh. Luân Đôn cho biết có kế hoạch phối hợp phát triển hệ thống đánh chặn drone, được sản xuất quy mô lớn tại Anh, để đáp ứng nhu cầu của Ukraine, trong khuôn khổ dự án Octopus.

Công ty Đức Rheinmetall thông báo sẽ cung cấp tháp pháo phòng không tầm ngắn Skyranger 35 mới cho quân đội Ukraine, chuyên dùng để tiêu diệt drone, với một đơn hàng trị giá hàng chục triệu Euro, do một quốc gia thành viên Liên Hiệp Âu Châu tài trợ với tiền lấy từ tài sản đóng băng của Nga.

Vai Trò Trung Tâm của Drone Trong Chiến Tranh Đương Đại

-Liên quan đến cuộc chiến tranh ở Ukraine, tuần báo Le Nouvel Obs giải thích “Các drone đã dẫn chiến tranh đương đại đến một điểm không thể quay lui”. Kỹ thuật làm thay đổi tương quan lực lượng truyền thống và chiến trường Ukraine là nơi thử nghiệm.

Bộ phim Mỹ “Good Kill” chiếu năm 2014 đã gây chú ý đến các drone quân sự với người điều khiển từ một container ở Nevada, có thể tiêu diệt địch thủ ở Yemen hay A Phú Hãn. Giờ đây drone là vũ khí chủ chốt và đang trở thành biểu tượng cho một phần tư thế kỷ đầu tiên đầy bạo tàn.

Trong 3 năm rưỡi qua, người Ukraine từ việc mua drone Trung Quốc trên mạng để chỉnh sửa lại, đã tiến đến kỹ nghệ sản xuất hàng triệu drone mỗi năm. Kiev nay có nhiều kinh nghiệm hơn hẳn, các quân đội hiện đại của Liên minh Phòng thủ Bắc Đại Tây Dương (NATO) phải học hỏi Ukraine. Drone thay đổi tính chất chiến tranh, vị trí của con người và kỹ thuật:

Phóng viên ảnh Pháp Antoni Lallican bị drone Nga sát hại ở miền Đông Ukraine hôm 3/10 là trường hợp đầu tiên.

Các drone tàn phá, gieo rắc khủng hoảng, tạo tác động tâm lý. Thổ Nhĩ Kỳ hay Ukraine trở thành cường quốc về drone. Và đây chỉ mới là khởi đầu, khi trang bị trí thông minh nhân tạo, các drone tự phối hợp với nhau để tấn công không cần con người can thiệp.

Nỗ lực của liên minh các tổ chức phi chính phủ nhằm cấm vũ khí tự động nay tỏ ra vô ích trước tình trạng luật quốc tế về nhân đạo ít được tôn trọng, không còn các hiệp ước hạn chế những loại vũ khí nguy hại nhất cho thường dân, chủ nghĩa đa phương yếu đi.

Ukraine Đang Thắng Cuộc Chiến

-Theo tuần báo L'Express, Kiev vừa ghi được những điểm quan trọng trước Nga trong cuộc chiến tinh thần.

Hôm 23/9, Tổng thống Hoa Kỳ Donald Trump - vốn thích đứng về phía người chiến thắng - đã viết: "Ukraine với sự hỗ trợ của Liên Hiệp Âu Châu đang chiến đấu và có thể tái chiếm lãnh thổ". Ông còn so sánh Nga với "cọp giấy", gọi Tổng thống Ukraine là "người can đảm". Một sự đảo ngược hoàn toàn so với vài tháng trước Trump nói rằng Volodymyr Zelensky "không có lá bài nào trong tay".

Ukraine vận động hành lang rất mạnh mẽ, các nhà chuyên môn khuyên khi gặp Tổng thống Hoa Kỳ nên nhấn mạnh đến tác động các cuộc oanh kích vào cơ sở hạ tầng năng lượng Nga. Một video quảng cáo mô tả Ukraine hùng mạnh được chiếu trên Fox & Friends, chương trình ưa thích của ông Trump, tại Palm Beach (nơi có tư gia Tổng thống) và Hoa Thịnh Đốn. Âu Châu cũng tham gia bác lại các luận điệu tiêu cực. Trump vẫn còn do dự về việc chuyển giao phi đạn tầm xa cho Kiev, nhưng ít nhất ông không chỉ nghe Putin nữa – một chiến thắng thực sự cho Ukraine.

Âu Châu Chưa Mạnh Tay Trước Các Vụ Nga Xâm Nhập Không Phận

-Nếu Trung Đông tạm ổn, thì Âu Châu vẫn chưa yên tĩnh. Tuần báo L'Express cho rằng “Trước mối đe dọa Nga, Âu Châu vẫn chưa sẵn sàng”.

Trước các vụ xâm nhập, từ Đan Mạch đến Đức rồi Estonia, các nước thành viên tìm cách đối phó. Tướng Đức Christian Freuding ước tính Nga sắp có thể bắn sang Ukraine 2.000 drone một đêm. Hiện nay, không có nước Âu Châu nào chặn được số lượng lớn như vậy. Tại Ba Lan, đồng minh đã phải dùng phi đạn không-đối-không trên 1 triệu Mỹ kim một quả để bắn hạ các mục tiêu giá chỉ vài chục ngàn Mỹ kim. Đối với phi đạn-đạn đạo Nga, Âu Châu không có đủ Patriot và SAMP/T. Nếu Mạc Tư Khoa quyết định tấn công các nước Baltic, Ba Lan, Phần Lan bằng hàng trăm drone và phi đạn, thiệt hại sẽ rất lớn.

Từ 2024, Lithuania đã giải ngân mấy chục triệu Euro để các địa phương gia cố lại hầm trú ẩn. Đến tháng Tư, Lithuania có gần 6.500 hầm, đón được 1,5 triệu người – hơn phân nửa dân số. Tỷ lệ này ở Phần Lan lên đến 85%, và ở Thụy Điển là 70%. Một khái niệm mới xuất hiện: “Bức tường drone”. Đó là hệ thống phòng không và giám sát gồm nhiều lớp để phát giác, nhận diện và vô hiệu hóa các drone địch trước khi vào được không phận Âu Châu, phần lớn dựa vào các drone giá rẻ. Riêng Pháp trước mắt dùng xe bọc thép trang bị súng máy và phóng lựu, hay đại bác đặt trên xe vận tải. Một khả năng khác là... cầu viện Ukraine, một quân đội rất giàu óc sáng tạo. Một tuần sau vụ drone xâm nhập Đan Mạch, Kiev đã gửi một ê-kíp đến chia sẻ kinh nghiệm.

Về những khiêu khích gần đây của Mạc Tư Khoa, tuần báo Courier International dịch bài viết của The Times khẳng định “Nếu NATO không trả đũa mạnh mẽ, Mạc Tư Khoa sẽ vẽ lại Âu Châu theo ý mình”. Âu Châu cho đến nay vẫn rất kềm chế, nhưng như vậy không thể buộc được Vladimir Putin ngồi vào bàn thương lượng. Ngược lại ông ta gia tăng tấn công vào các nước ủng hộ Ukraine. Thiết lập được hệ thống đối phó thích hợp mất rất nhiều thời gian và tốn kém. Trong khi chờ đợi, cần làm cho Putin hiểu rằng ông ta sẽ phải trả giá rất đắt. Ông Trump gần đây lớn tiếng đả kích Mạc Tư Khoa, nhưng chưa giúp đỡ Ukraine và cũng không trừng phạt

Nga. Tờ báo đề nghị cấm nhập dầu khí Nga, tịch thu tài sản Nga đang đóng băng.

Cameroon: Tổng Thống 99 Tuổi?

-Về chính trị Phi Châu, tuần báo Le Point tả lại “Sự trị vì bất tận của Paul Biya”. Năm quyền từ 43 năm qua, Tổng thống Cameroon tranh cử một nhiệm kỳ thứ tám.

Ông Paul Biya từ Geneva (Thụy Sĩ) trở về nước ngày 1/10/2025, vào lúc chỉ còn 11 ngày nữa đến bầu cử Tổng thống. Năm nay 92 tuổi, Tổng thống già nhất thế giới vẫn ra ứng cử nhiệm kỳ 7 năm tiếp theo. Cuộc mít-tinh của đảng Tập hợp Dân chủ Nhân dân Cameroon (RDPC) cầm quyền diễn ra 4 ngày trước mà không có ông.

Trong chiến dịch tranh cử năm 2018, Biya cũng xuất hiện một lần duy nhất, trong vồn vện 7 phút. Các nhà đối lập nhắc lại, Tổng thống chỉ dự họp Nội các mỗi một lần kể từ 14 năm qua, không đến Douala - thành phố lớn nhất và là thủ đô kinh tế - từ 2012, bỏ rơi miền Bắc suốt 2 nhiệm kỳ, và nếu không đi ngoại quốc thì sống khép kín ở làng Mvomeka’a. Nhưng một trong những con khủng long cuối cùng của Trung Phi bất chấp, hứa hẹn “một nhiệm kỳ 7 năm với hy vọng lớn lao”.

Chính trường ổn định khiến các đối tác quốc tế an tâm, trong khu vực mà những nước bên cạnh như Gabon hay Tchad đầy biến động. Cameroon có quan hệ chặt chẽ với Pháp qua thương mại, ngôn ngữ và đồng quan CFA, nhưng Tổng thống cũng biết cách ngoại giao với Hoa Kỳ, Trung Quốc, Do Thái. Cameroon giàu có tài nguyên, đất đai phì nhiêu, rừng, biển, dân chúng trẻ và năng động, nhưng một phần tư dân số sống với chưa đầy 2 Mỹ kim một ngày, tuổi thọ trung bình là 64. Một người tài xế taxi tóc ngả màu bạc nói với tuần báo Pháp: “Lúc ông ấy lên cầm quyền tôi mới 16 tuổi. Nay tôi sắp thành một ông già, ông ta vẫn còn đó”.

Nếu tái đắc cử, đến cuối nhiệm kỳ Biya sẽ 99 tuổi, làm Tổng thống 50 năm và có thâm niên 70 năm trong bộ máy cầm quyền. Đại đa số dân Cameroon chỉ biết có ông.

Xung quanh Biya toàn là những cụ già quyết bám ghế. Chủ tịch Thượng viện Marcel Niat Njifenji 91 tuổi, Chủ tịch Hạ Viện Djibril Cavayé Yéguie 85 tuổi, Chủ tịch Tòa Bảo hiến Clément Atangana 84 tuổi, Tổng tham mưu trưởng Quân đội René Claude Meka, 86 tuổi. Nhưng cũng chưa bằng Giám đốc Công an Martin Mbarga Nguélé: 93 tuổi, “cóm” già nhất thế giới! Một cựu Bộ trưởng 81 tuổi chống chế: “Tuổi trẻ chỉ là cơ bắp, đi bữa củi thì tốt. Để quản trị một đất nước cần phải có đầu óc, và tuổi tác mang lại sự khôn ngoan”.

TIN VẤN - TIN TỔNG HỢP

(Reuters/RFI) – Trung Quốc: Cơ quan an ninh địa phương treo thưởng truy bắt 18 “sĩ quan về chiến tranh tâm lý” Đài Loan. Hôm 11/10/2025, cơ quan an ninh thành phố Hạ Môn (Xiamen) treo thưởng 10.000 Nhân dân tệ (tương đương 1.401 Mỹ kim) cho những người cung cấp thông tin dẫn đến việc bắt giữ 18 người bị quy tội tuyên truyền thông điệp “ly khai”. Lệnh truy nã nhìn chung “mang tính biểu tượng” vì hệ thống pháp luật của Trung Quốc không có hiệu lực với đảo Đài Loan.

(Inquirer/RFI) – Chuyên gia Mỹ kêu gọi Thượng Nghị sĩ Hoa Kỳ tới thị sát đảo Thị Tứ ở Biển Đông. Đây là một trong những khuyến nghị để “chống lại các hành động phi pháp, cưỡng ép, hung hăng và lừa dối của Trung Quốc ở Biển Đông”, được ông Ray Powell, Giám đốc chương trình nghiên cứu SeaLight, Đại học Stanford, đưa ra trong buổi điều trần ngày

7/10/2025 trước Tiểu ban Đông Á-Thái Bình Dương và Chính sách An ninh mạng Quốc tế của Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Hoa Kỳ. Theo ông, các Thượng Nghị sĩ Mỹ cần chính thức đề nghị Phi Luật Tân bổ sung thêm chặng dừng chân ở đảo Thị Tứ trong các chuyến công du của họ.

(AFP/RFI) – Hoa Kỳ tăng cường hợp tác quân sự với Qatar, nước trung gian hòa giải Do Thái-Hamas. Ngày 10/10/2025, Hoa Kỳ và Qatar ký thỏa thuận cho phép Doha xây dựng một cơ sở cho chiến đấu cơ F-15 và phi công Qatar trong căn cứ Không quân Mountain Home, tiểu bang Idaho của Mỹ. Thông tin được Bộ trưởng Quốc phòng Hoa Kỳ Pete Hegseth thông báo trong buổi tiếp đồng nghiệp Qatar Al Thani tại Ngũ Giác Đài, đồng thời khẳng định “Qatar sẽ không có căn cứ riêng trên lãnh thổ Mỹ”. Trước đó, Tổng thống Donald Trump ký Sắc lệnh cam kết bảo vệ vương quốc vùng Vịnh trong trường hợp bị tấn công. Qatar từng bị Do Thái oanh kích trong vụ tấn công nhắm vào lãnh đạo của Hamas ở Doha.

(AFP/RFI) – Đệ nhất phu nhân Hoa Kỳ thông báo nhiều trẻ em Ukraine bị Nga bắt cóc được trả tự do. Trong một tuyên bố hiếm hoi, ngày 10/10/2025, bà Melania Trump cho biết “một kênh đối thoại” đã được thiết lập, sau khi bà nhờ chồng trao thư riêng cho Tổng thống Nga Vladimir Putin nhân cuộc họp thượng đỉnh ở Alaska vào tháng 8. Ông Putin đã trực tiếp liên lạc với bà về “tình hình sức khỏe của những đứa trẻ (được đề cập) này”. Theo thông cáo ngày 10/10, “8 trẻ em đã về với gia đình trong 24 tiếng đồng hồ qua”, trong số này có 7 người Ukraine được đưa từ Nga trở về và một em từ Ukraine trở về Nga.

(RFI) – Lebanon và Syria tái lập quan hệ ngoại giao. Ngày 10/10/2025, Ngoại trưởng lâm thời Syria, ông Asaad al-Shaibani công du thủ đô Beirut của Lebanon, mở ra “một trang mới cho mối quan hệ song phương” dựa trên “tôn trọng lẫn nhau, láng giềng hữu hảo và củng cố chủ quyền của nhau”. Đây là chuyến công du đầu tiên của một viên chức Syria kể từ khi chế độ Bashar al-Assad sụp đổ tháng 12/2024. Beirut quan tâm đến khía cạnh kinh tế và hồi hương người tị nạn Syria. Phía Damascus ưu tiên các vấn đề về an ninh và tư pháp, trả tự do cho hàng chục phạm nhân thánh chiến Syria khỏi các nhà tù Lebanon và kiểm soát đường biên giới chung.

(AFP/RFI) – Khí hậu: Hoa Kỳ đe dọa trừng phạt các nước bỏ phiếu ủng hộ đánh thuế khí thải trong ngành vận tải biển. Hôm 10/10/2025, các bộ Ngoại giao, Năng lượng và Vận tải Hoa Kỳ ra một thông báo đe dọa trừng phạt bất kỳ quốc gia nào bỏ phiếu ủng hộ sáng kiến của Tổ chức Hàng hải Quốc tế (IMO), một định chế của Liên Hiệp Quốc. Tuần tới, các thành viên của IMO, có trụ sở tại thủ đô Luân Đôn của Anh Quốc, dự kiến sẽ bỏ phiếu thông qua Thỏa thuận “NZF”, nhằm giảm lượng khí thải CO2, của ngành vận tải biển quốc tế, nhằm hãm lại đà hâm nóng Trái đất.

(Le Figaro/RFI) – Một băng móc túi Bosnia bị xử án tù tại Pháp. Ngày 9/10/2025, Tòa án Hình sự Paris kết án 3 đến 8 năm tù đối với 10 thành viên gia đình Hamidovic, vì đã buộc trẻ em thuộc cộng đồng người Rom (sắc tộc thiểu có truyền thống sống du cư rải rác khắp Âu Châu) móc túi trong các phương tiện giao thông công cộng ở Paris. Ngoài án tù, những người này bị phạt từ 10.000 đến 50.000 Euro và bị cấm nhập cảnh vĩnh viễn vào Pháp.